

DINA RÄTTIGHETER I VÅRDEN

Du som söker vård har vissa rättigheter. Vet du vilka de är?

Du har rätt till bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa. I den här fickbroschyren får du information om rättigheter när du söker eller redan behandlas inom psykiatrisk vård.

Vad säger den nationella vårdgarantin?

Du ska få kontakt med primärvården samma dag som du söker vård, t.ex. genom telefonsamtal med en vårdcentral

Du ska få ett besök på specialistmottagning inom 90 dagar

Inom tre dagar ska du få en medicinsk bedömning av legitimerad vårdpersonal

Påbörjad behandling ska ske inom 90 dagar från beslut

Vårdgarantin gäller endast i den region där du är folkbokförd.

Bemötande och kvalitet

Du har rätt att få ett professionellt, värdigt och jämlikt bemötande i ditt möte med hälso- och sjukvården. Det gäller oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionalitet, sexuell läggning, ålder eller social status.

Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för varje enskild människas värdighet.

Du har rätt till att få sakkunnig och omsorgsfull hälso- och sjukvård som är av god kvalitet och som stämmer överens med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Rätt att välja vård

Inom offentligt finansierad öppenvård har du rätt att välja på vilken mottagning du ska få vård.

Om du har en funktionsnedsättning ska du få möjlighet att välja det hjälpmedel du föredrar om det är befogat med hänsyn till ditt behov och till kostnaderna för hjälpmedlet.

Delaktighet

Du har rätt att vara delaktig i din vård och behandling.

Hälso- och sjukvården ska så långt som möjligt utformas och genomföras tillsammans med dig och dina närstående, såvida det inte finns hinder för detta genom sekretess eller tystnadsplikt.

Tillgänglighet

Det är behovet av hälso- och sjukvård som avgör vem som får företräde till vården. Den som har störst behov går först.

Hälso- och sjukvården ska vara lättillgänglig. Det innebär att du har rätt att snarast få en medicinsk bedömning av ditt hälsotillstånd. Om vårdgarantin inte uppfylls har du rätt att få vård hos en annan vårdgivare utan extra kostnad.

Du får inte ställa diskriminerande krav, t.ex. att du ska få träffa personal av ett visst kön eller visst etniskt ursprung osv. Det är viktigt att även du som patient visar respekt mot personalen.

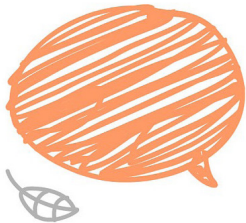
Om du tackar nej till behandling på grund av t.ex. personalens religion eller kön betyder det att du tackar nej till den vård som erbjuds.

Rätt att få information

Du har rätt att få...

- information om ditt hälsotillstånd och vilken vård och behandling som finns.
- information om möjligheten att välja behandlingsalternativ, fast läkarkontakt och vårdgivare inom den offentligt finansierade vården.
- information om möjligheten till att få en ny medicinsk bedömning om du är missnöjd med den bedömning du fått.
- en sammanfattande information om den vård och behandling du har fått under vårdtiden vid utskrivning från slutenvård.
- läsa din egen patientjournal. Undantag är t.ex. om den ansvariga läkaren bedömer att det finns starka medicinska skäl till att neka dig det. Ibland är delar av journalen sekretessbelagd för att skydda någon annan person.

Rätt till tolk och information på ditt språk

När du söker vård ska du kunna få uttrycka dig samt få information och hjälp på ditt språk så långt som det är möjligt. Det gäller när du pratar och när du skriver.

Fråga om det finns personal som talar ditt språk när du söker vård. Om det inte finns kan du be att få en tolk till ditt vårdbesök.

Reglerna skiljer sig mellan olika regioner. I Västra Götaland har du rätt till tolk om du inte förstår svenska. Du måste själv säga till om detta när du bokar en tid.

Tolkar har tystnadsplikt. De får inte berätta något om dig utan att du har godkänt det.

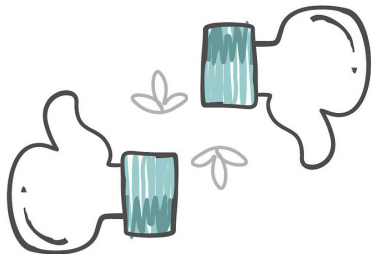

Rätt att få hjälp att framföra klagomål

Om du tycker att du har fått felaktig vård eller blivit dåligt bemött ska du i första hand vända dig till den mottagning det gäller för att framföra klagomål.

Du kan också vända dig till patientnämnderna som kan hjälpa dig att framföra klagomål och att få den information du behöver för att ta tillvara dina intressen i hälso- och sjukvården. Du har rätt att få svar från vårdgivaren på dina klagomål.

Om du har blivit skadad av vården har du rätt att få information om detta; vilka åtgärder vårdgivaren har vidtagit för att en liknande vårdskada inte ska inträffa igen, om möjligheten att anmäla klagomål till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och om möjligheten att begära ersättning.

Samordning av insatser

Om du begär det, eller om det är nödvändigt för att tillgodose ditt behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet, har du rätt till en fast vårdkontakt. Du har också rätt att välja en fast läkarkontakt inom primärvården.

Om du har insatser från både hälso- och sjukvård och socialtjänsten och dessa behöver samordnas ska det upprättas en samordnad individuell plan (SIP) som tydliggör vem som gör vad och när.

Barnets rättigheter

Barnet ska få sina rättigheter tillgodosedda såväl när barnet är patient som när barnet är anhörig inom hälso- och sjukvården.

Barn har rätt att vara delaktiga och säga vad de tycker i frågor som berör dem. Vårdpersonalen har skyldighet att försöka anpassa besöket och behandlingen så mycket det går efter barnets behov. Barns åsikt och inställning till den aktuella vården eller behandlingen är särskilt viktiga och ska tillskrivas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Barn har rätt att få information, råd och stöd när en anhörig är sjuk. Barn som är inlagda på sjukhus har rätt att ha minst en närstående med sig.

Rättigheter vid tvångsvård

Om du är i behov av psykiatrisk vård men inte går med på det frivilligt kan överläkaren fatta beslut om att du ska vårdas på en psykiatrisk klinik mot din vilja, så kallad tvångsvård (LPT).

Du har då rätt att få veta skälen till att du blir tvångsvårdad. Du har också rätt till information om ditt hälsotillstånd och den behandling som är planerad.

Om du har vårdats genom tvångsåtgärder, t.ex. avskiljning, fastspänning eller tvångsmedicinering, har du rätt till ett uppföljande samtal efteråt där du har möjlighet att prata igenom det som hände.

Syftet med det är att försöka hitta sätt att förebygga att liknande situationer uppstår igen.

Vid tvångsvård har du rätt till en egen stödperson som utses av patientnämnden.

Du kan när som helst överklaga tvångsvården till Förvaltningsrätten. Du har då rätt till ett kostnadsfritt juridiskt ombud som stöttar dig.

Källor och mer information

- Patientlagen
- Patientnämnden
- Hälso-och sjukvårdslagen
- 1177 Vårdguiden
- FN:s konvention om barnets rättigheter
- SKR – Psykiatrisk tvångsvård Information till dig som vårdas enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård
- FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Om NSPH Västra Götaland och Göteborg

Vi som har tagit fram borschynen heter Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH) Västra Götaland och Göteborg. Vi är ett nätverk bestående av patient-, brukar- och anhörigföreningar inom det psykiatriska området.